

ARTICULUS QUINTUS.

QUÆNAM SIT AUCTORITAS CONCILIORUM SEU ECCLESIAE CONGREGATÆ.

Concilium est legitima episcoporum congregatio, ad deliberandum et judicandum de iis quæ ad fidem, mores aut generalem Ecclesiæ disciplinam pertinent.

Concilium vel generale est, vel particulare. Concilium generale seu oecumenicum est illud quod universam legitime repræsentat Ecclesiam; particulare vero est illud quod aliquam tantum Ecclesiæ partem repræsentat. Potest esse nationale, vel provinciale: est nationale, si omnes episcopi ejusdem regionis seu regni aut imperii, sub presidencia patriarchæ vel primatis, legitime convocentur; est autem provinciale, quando ex omnibus ejusdem provincie ecclesiastice episcopis metropolitano junctis componitur. De concilio generali præcipue nobis dicendum est.

Per concilium generale non intelligenda est multitudo episcoporum cum Romano pontifice conjuncta, alioquin nullum esset discrimen essentialis inter concilium et Ecclesiam dispersam. Concilium generale recte definitur: *Cœtus episcoporum nomine totius Ecclesiæ congregatorum, ad illam legitime repræsentandam, et ad tractandum de fide, moribus aut disciplina.* Quatuor in primis circa concilia generalia inquire possunt, nempe: 1º quo jure sint instituta; 2º quæ requirantur conditiones ut sint oecumenica; 3º quænam sit eorum auctoritas; 4º quæ necessitas. De his in quatuor paragraphis breviter dicimus.

§ I. — De jure quo instituta sunt concilia oecumenica.

Jure tum naturali tum divino instituta sunt concilia. 1º *Jure naturali;* quælibet enim societas numerosa potest jure naturali, saltem convocante legitimo principe, per membra a se deputata cœtum generale congregare qui illam repræsentet. Actus hujusmodi cœtus ab universa societate emauasse censetur et membra absentia pariter obligant: porro Ecclesia, ut pote societas perfecta, idem

jus habet: ergo concilia generalia jure naturali instituta videntur, id est ex constitutione Ecclesiæ sequuntur.

2º *Jure divino.* Nam apud Matth. XVIII, 20, Christus dicit: *Ubi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum:* atqui haec verba, ex contextu, ad Ecclesiam congregatam spectare videntur; immediate enim ante ea Christus dixerat: *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus et publicanus.* Amen dico vobis: *Quicumque alligaveritis super terram,* etc.

Universa traditio hunc textum sic intellexit, v. g. concilium Chalcedonense, in quo plus quam quingenti sedebunt episcopi; concilium Constant. II; item Cœlestinus papa, ad patres concilii Ephesini scribens, etc. Ergo.

§ II. — De conditionibus requisitis ut concilia sint oecumenica et legitima.

Tripliis generis requiruntur conditiones ut concilia sint oecumenica et legitima; aliae enim spectant ad eorum convocationem, aliae ad celebrationem, et aliae ad exitum.

1º *Quoad convocationem* tres iterum sunt conditiones de jure ordinario requisitæ: 1º ut pontifex Romanus episcopos convocet vel convocationi eorum consentiat; ille enim solus episcopos legitime convocare potest, qui ratione dignitatis primus est et universalem habet jurisdictionem: atqui talis est pontifex Romanus: ergo. Unde, si aliquoties principes concilia oecumenica convocarunt, id annuente pontifice Romano fecerunt, alioquin convocatione fuisset nulla. Alius princeps facere non posset quod olim fecerunt imperatores, quia nullus fere omnes episcopos in ditionibus suis habet.

2º Ut major pars episcoporum non reclamet. Concilium enim generale universam repræsentare debet Ecclesiam: at universam repræsentare non potest Ecclesiam, nisi saltem major pars episcoporum ei annuat: ergo.

3º Ut omnes episcopi communionem cum Romano pontifice habentes convocentur; nam jure divino omnes æqualem habent potestatem de controversiis circa fidem

judicandi : ergo nullius convocatio negligi potest quin jus divinum laedatur.

Diximus, *de jure ordinario requisitæ*; quia convocatio de essentia conciliorum non videtur : in societate enim civili magistratus legitime judicant, quamvis specialiter convocati non fuerint; cur ergo episcopi recte judicare non possent, si de facto coadunarentur in numero sufficienti ut totam repræsentarent Ecclesiam, aut si, sede Romana vacante vel a pontifice dubio occupata, a cardinalibus convocarentur? Verum in eo casu concilium non foret œcumenicum, nisi accedente consensu aliorum episcoporum qui convocari debuissent.

2º *Quoad celebrationem*, omnes catholici docent: 1º præsidentiam ad pontificem Romanum jure divino pertinere; certum est enim illum esse jure divino Christi vicarium, caput totius Ecclesiæ et supremam in illam habere auctoritatem, *ut mox probaturi sumus*; aliunde unanimi traditione constat pontificem Romanum omnibus conciliis generalibus per se aut per legatos suos præfuisse, aut saltem auctoritate sua ea confirmasse, antequam haberentur ut œcumenia. 2º Omnes pariter fatentur requiri episcopos in numero sufficienti ut universa Ecclesia censeatur repræsentata: non quidem necesse est ut major pars episcoporum congregetur, alioquin Ecclesia non esset repræsentata, sed congregata: at numerus episcoporum admodum parvus, sex, v. g., aut decem, sufficienter totam Ecclesiam repræsentare non judicaretur. 3º *Quoad exitum*, tres requiruntur conditiones, scilicet ut sit libertas, ut res conciliariter tractentur, et ut confirmatio summi Pontificis accedat.

1º *Ut sit libertas*. Nam episcopi agere debent humano modo: at humano modo non agerent si vi opprimerentur, fraude aut captionibus deciperentur. Aliunde totam Ecclesiam non repræsentant, nisi cæteri episcopi decretis eorum subscribere præsumantur: at episcopi per orbem dispersi non parati sunt subscribere decretis concilii cuius patres sufficienti non pollent libertate. Hinc nullius auctoritatis est falsa synodus Ephesina, vulgo dicta *latrocinium Ephesi*.

sinum, anno 449 habita; in ea quippe nulla exstitit libertas. Dioscorus, patriarcha Alexandrinus, præses, et alii Eutychiani ejus fautores vim alis patribus intulerunt, et plagis in ipso concilio Flavianum, patriarcham Constantopolitanum, affecerunt. Ergo.

Inde tamen concludere non licet majorem numerum episcoporum a vera fide, etiam ob metum mortis, decidere posse; nam promissiones Christi sunt absolutæ, ac proinde cum tali defectione conciliari non possent: si ergo continget aliquam synodum ex majori numero episcoporum totius orbis coalescere, tunc nec minis, nec plagis, nee fraude aut deceptionibus a vero defleteret.

2º *Ut res conciliariter tractentur*, scilicet ut ferantur decreta ad totam Ecclesiam respicientia, cum obligatione credendi, non vero tantum exponantur motiva, ut saepe fit, v. g. in capitibus concilii Trid. canones præcedentibus.

3º *Ut confirmatio summi Pontificis accedat*: dici enim non potest concilium totam Ecclesiam representare donec consensus supremi Pontificis decretis ejus accesserit: ergo.

Quæritur qua via constare possit omnes conditiones ad concilium œcumenicum requisitas fuisse adimpletas?

R. Dupli via id constare potest, scilicet, 1º via examinis, singulas conditiones percurrente, et attendendo an revera adimplete fuerint, quod saepe non difficile est doctis. 2º Alia est via brevior omnibus, sive doctis sive indoctis, pariter aperta, videlicet totius Ecclesiæ acceptatio; quando enim constat aliquod concilium per orbem generaliter haberi ut œcumenicum, certum est conditions necessarias adimpletas esse, alioquin error in Ecclesia prævalereret. Ergo.

§ III. — De auctoritate concilii generalis.

PROPOSITIO.

Decreta concilii œcumени sunt infallibiliq.

Prob. Scriptura sacra, fide Ecclesiæ, SS. Patrum testimoniis et adversariorum consensu.

1º *Scriptura sacra*. Ex pluribus enim textibus certum

est corpus docens in Ecclesia infallibilitate gaudere : ergo pariter concilium generale est infallibile; nam ex definitione, universam repräsentat Ecclesiam : illusorie autem diceretur universam Ecclesiam repräsentare, si judicia ipsius errori forent obnoxia. Ergo 1°.

2° *Fide Ecclesiæ.* Quod semper, ubique et ab omnibus in Ecclesia habitum est de fide, de fide est : atqui semper, ubique et ab omnibus habitum est de fide concilia œcuménica infallibilia esse; a tempore enim Apostolorum quæstiones fidei delatae sunt ad concilia œcuménica, quorum decreta sub pena anathematis suscipi debuerunt : id ex cunctis historia ecclesiastica monumentis constat. Ergo 2°.

3° *SS. Patrum testimonii.* S. Ambros. de fide, I. 3, c. 15, decreta concilii Nicæni appellat *hæreditaria signacula, quæ nulla temeritate sunt violanda.* S. Gregorius Magnus quatuor priora concilia generalia, nempe Nicænum, Constantinop. I, Ephesinum et Chalcedonense, profitebatur se suscipere et venerari *sicut quatuor Evangelii libros*, Epist. ad Joan. Constantinop., et similiter quintum, vide-licet Constantinop. II, « Quia, pergit Pontifex, dum sunt universalis consensu constituta, se et non illa destruit quisquis præsumit aut solvere quos ligant, aut ligare quos solvunt. » Ergo concilia per se privilegio infallibilitatis gaudent, *dum sunt universalis consensu constituta.* Ergo 3°.

4° *Adversariorum consensu.* Plurimi enim doctores protestantes, et quidem celeberrimi, confessi sunt temerarium esse definitionibus conciliorum generalium obsistere et assensum denegare, ut videre est apud *Hooke*, tract. de Eccl. et apud *de la Hogue*. Ergo 4°.

Solvuntur objectiones.

Obj. 1°. S. Aug. I. 2 de Baptismo, c. 3, asserit priora concilia, etiam plenaria seu generalia, sæpe posterioribus emendari : « Cum aliquo experimento rerum aperitur quod clausum erat, et cognoscitur quod latebat. » Ergo persuasum habebat concilia generalia non esse infallibilia.

R. 1°. S. Aug. ibi non loquitur de conciliis generalibus; non dicit priora illa concilia sæpe posterioribus emendari: atqui tempore sancti Aug. duo tantum celebrata fuerant concilia generalia, nempe Nicænum I, anno 325 et Constantinop. I, anno 381; posterius autem in priori nihil emendavit, sed Symbolum ejus adoptavit et articulum de Spiritu sancto et Ecclesia ei addidit.

R. 2°. *Dist. ant.* S. Aug. asserit priora concilia plenaria prioribus emendari, quando agitur de factis, *concedo*; ubi agitur de fide, moribus aut disciplina generali, *nego aut.* Evidem fieri potest ut concilia priora etiam generalia posterioribus emendentur in iis quæ spectant ad facta particularia vel ad alias discipline regulas non essentiales; non contendimus enim concilia generalia circa hujusmodi articulos infallibilitatis privilegio gaudere: porro S. August. in textu nobis allato loquitur de factis, non vero de fide; asserit namque priora concilia posterioribus emendari, *cum aliquo rerum experimento aperitur quod erat clausum:* atqui fides et quæ spectant ad fidem, non rerum experimento, sed ex solo verbo Dei scripto et tradito noscuntur. Præterea, S. Doctor hoc loco arguit Donatistas qui suum schisma defendebant, et auctoritatem S. Cypriani in sui gratiam invocabant. Ergo.

Inst. S. Aug. disputans adversus Maximum, arianum, dicit, I. 2, c. 14, n. 3 : « Nec ego Nicænum, nec tu debes Ariminense concilium proferre: nec ego hujus auctoritatem, nec tu illius detineris. » Ergo auctoritatem ipsius concilii Nicæni respuebat.

R. *Nego conseq.* Nam Maximus auctoritatem hujus concilii non admittens, concilium Ariminense objiciebat; ne igitur contentio prolixius traheretur, S. Aug. suum adversarium ex principio certo, ab utroque admisso, confutare sibi proponit, abstrahendo a conciliis, tum Nicæno, tum Ariminensi: sic autem agendo, auctoritatem concilii Nicæni non lèdit; quotidie enim, cum protestantibus disputantes, concilium Trid. seponimus, quamvis infallibilem illius auctoritatem labefactare non intendamus. Ergo.

Obj. 2°. Concilium Ariminense, in quo quadringenti sederunt episcopi, fuit generale : attamen a vera fide deflectens erroribus Arianorum subscrispit. Ergo.

R. 1°. *Nego maj.* Concilium enim Ariminense quo fere omnes hæretici contra Ecclesiam abutuntur, tanquam generale haberî non potest, quia plures ex conditionibus ad concilium œcumenicum necessariis ei defuerunt; scilicet : 1° non fuit legitime convocatum ; solus enim imperator Constantius jussit episcopos illuc congregari, et Liberius, tunc pontifex Romanus, nec convocationi consensit, nec concilio per se aut per legatos præfuit. 2° Omnes episcopi non fuerunt convocati; nam eodem tempore centum et sexaginta episcopi Orientales jussu ejusdem imperatoris alind celebrabant concilium Seleuciae, et nulla inter utrumque concilium erat communicatio. Alii insuper celebres episcopi et permulti nullo modo fuerant vocati; quidam tunc erant in exilio, v. g. Lucifer Calaritanus in Palæstina, S. Eusebius Vercellensis in Thebaide cum multis aliis, S. Athanasius Seleuciae latebat, etc. 3° Sufficienatem libertatem non habuerunt patres Ariminenses; præfectus enim Taurus, ex speciali mandato imperatoris, concilio adfuit, et nihil non molitus est ut precibus, blanditiis, minis fallacibusque promissis ac declarationibus episcopos ad subscribendum formulæ æquivocæ adduceret : hanc subscriptionem summus Pontifex Liberius non approbavit; asserit e contra, in epistola ad Orientales, quod patres Ariminenses a fide desciverint, *Labbe*, t. 2. Ergo illud concilium non fuit œcumenicum in sua convectione, nec in sua celebratione, nec in suo exitu. Ergo.

R. 2°. *Nego min.* Illi enim a vera fide non recesserunt qui formulæ tantummodo æquivocæ subscripserunt, et multas adhibuerunt cautions ut pravum sensum excluderent : atqui ita se gesserunt patres Ariminenses.

1° Formulæ tantummodo æquivocæ subscripserunt, nempe formulæ Sirmensi; nam formula cui patres Ariminenses subscripserunt, a S. Athanasio relata, lib. de Synodis Ariminii et Seleuciae, in sensu catholico optime intelligi potest, siquidem in ea declaratur Christum esse Filium

» Dei unigenitum, ante omne principium et ante omne tempus quod ex cogitari potest, impassibiliter ex Deo genitum, solum ex solo Patre, Dœum de Deo, » etc. Vox quidem *consubstantialis*, a concilio Nicæno adhibita, de industria et cum intentione perverse fuit omissa, et in hoc consistit venenum hujus formulæ : attamen omissio hujus vocis errorem non constituit. Ergo 1°.

2° Patres Ariminenses multas adhibuerunt cautions ut falsum sensum hujus formulae excluderent ; primum hanc formulam tanquam suspectam rejecerunt, Ursacium Sigidonensem episcopum, et Valentem Mursensem aliosque Arianos, qui fidei Nicænae subscribere renuebant, deposuerunt ; deinde solemnem retractationem ab illis hæreticis, præsertim ab Ursacio et Valente, exegerunt ; testatur S. Hieronymus, *Dialogo adversus Luciferianos*, illos palam declarasse se arianos non esse, et sub anathemate dixisse Christum Filium Dei esse non solum ante omnia sæcula, sed ante omne tempus genitum ; tunc patres blanditiis, precibus ac minis cedentes, formulæ sibi oblatæ subscripserunt : at statim atque adverterunt se fuisse deceptos, et Arianos ubique prædicare Christum, ex concilio Ariminensi, esse duntaxat creaturam, licet aliis perfectiorein, subscriptionem suam indignantes revocaverunt, contestantes corpus Domini se nihil mali in sua fide suspicatos, ait S. Hieron. Sic ingenuit totus orbis, pergit sanctus Doctor, et *Arianum se esse miratus est*; ergo, etc. ergo 2°, etc. Aliunde, etc. Ergo patres Ariminenses a vera fide non recesserunt. Ita communiter theologi et eruditæ, ut Baronius, apud *du Perron*, *Tillemont*, P. Alexander et multi alii, card. *Pierre Corgne*, *Dissertation critique et théologique sur le concile de Rimini*.

Obj. 3°. *Sola Ecclesiæ acceptatione constare potest concilium aliquod fuisse œcumenicum : ergo conciliorum auctoritas non differt ab auctoritate Ecclesiæ disperse.*

R. 1°. Etsi totum concederetur argumentum, non minus infallibilia essent concilii œcumени decreta ; quidam enim opinantur approbationem Ecclesiæ auctoritatem concilio generali tribuere : at ubi constat aliquod conci-

lium ab Ecclesia receptum esse ut generale, certum est, juxta omnes, ejus decreta esse infallibilia.

R. 2º. Nego conseq. Concilium generale totam representat Ecclesiam, nomine Ecclesiae judicat: ergo per seipsum, ex institutione Christi, infallibiliter judicat. Unde acceptatio Ecclesiae auctoritatem ei non tribuit, sed manifestat illud, absque errandi formidine, habendum esse ut oecumenicum. Sic definiendo unam propositionem esse de fide, Ecclesia divinam ei non tribuit auctoritatem, sed infallibiliter declarat eam fuisse revelata. Ergo. Ita generaliter theologi.

At, quidquid sit, dum concilium nondum receptum est ut generale, non potest esse regula fidei catholicæ: ubi vero constat illud receptum esse, omnes evanescunt difficultates circa convocationem, circa libertatem patrum, circa eorum numerum, etc.

Nota. Omnia quæ in actibus conciliorum generalium continentur, non idcirco ad fidem catholicam pertinent; nam id solum ad fidem catholicam pertinet quod fuit revelatum et quod ut tale ab Ecclesia cunctis fidelibus credendum proponitur: at in actibus conciliorum generalium sæpe multa reperiuntur quæ vel non fuerunt revelata, v. g. facta, mandata, etc., vel quæ non proponuntur ut revelata et a cunctis fidelibus credenda: sic quando patres conciliorum motiva decretorum exponunt, hæc ad fidem pertinere non intendunt, quia solum decretum ab omnibus credendum esse decernunt, non vero ejus motiva. Hinc doctrina quæ continetur in capitibus canones præcedentibus communiter non est de fide catholicæ, licet gravis sit auctoritatis; a fortiori textuum interpretatio haberi non potest ut infallibilis decisio.

Quæritur quibus signis judicari possit ea quæ in actibus conciliorum continentur ad fidem pertinere.

R. Ad illud dignoscendum duo sunt expendenda, scilicet, natura rei et tenor decreti.

1º *Natura rei;* requiritur enim ut res sit *definibilis* de fide, videlicet ut mediate vel immediate sit revelata: unde si, præter institutionem suam, concilium generale pronun-

tiaret circa quæstiones physicas, mathematicas, ad studia legum pertinentes, a prudentia, non vero a scientia divina pendentes, illius decreta ad fidem non pertinerent, quia non haberent pro objecto aliquid revelatum. Ita Melchior Canus, Bellarmin, Véron in sua Regula fidei, Bossuet in Defensione Declarationis, part. 1, l. 3, c. 1; Tournely, de la Hogue, etc.

2º Considerandus est *tenor decretorum*, nempe 1º si contrarium asserentes declarantur hæretici; 2º si anathema contra eos pronuntietur, v. g. ut in concilio Trid. si quis dixerit... anathema sit; 3º si pena excommunicacionis ipso jure adversus eos feratur; 4º si expresse dicatur hoc vel illud esse de fide, ab omnibus esse credendum, aut Evangelio vel doctrinæ Apostolorum esse contrarium; 6º denique ex toto contextu colligitur mentem concilii fuisse dogma de fide enuntiare, hæreses præcavere aut damnare, et fideles obligare. Ubi vero, omnibus perpensis, remanet dubium an concilium dogma intenderit definire, decisio non est de fide; nam ut propositio ad fidem catholicam pertineat et cunctos fideles obstrictos teneat, non sufficit illam fuisse revelata et utcumque enuntiatam, sed insuper requiritur ut ab auctoritate infallibili clare propounatur. Ergo, etc. Ita fusius melioris notæ theologi, ut Melchior Canus, lib. 5, c. 5, quæst. 4, et plures alii.

§ IV.— De necessitate conciliorum generalium.

1º Nemo catholicus ambigere potest quin concilia oecumenica sint utilia; nam in summo honore semper habita sunt, ea frequenter celebravit Ecclesia, et Christus illa instituit.

2º Concilia generalia non sunt absolute necessaria. Si enim absolute necessaria forent, vel ad controversias fide dirimendas, vel ad leges condendas: atqui sub hoc duplice respectu non sunt absolute necessaria, siquidem Ecclesia dispersa infallibili auctoritate gaudet, tum ad judicia fera et dogmata definienda, tum ad leges condendas. Et vero ante et post primum concilium generale Nicæ

celebratum, multæ profligatae sunt hæreses, plurimæ conditæ sunt leges ad totam Ecclesiam spectantes et universos fideles obligantes, v. g. lex jejunii quadragesimalis, lex abstinentia diebus veneris et sabbati, lex audiendi Missam diebus dominicis et festivis, etc. Ergo.

3º Quamvis concilia generalia non sint absolute necessaria, aliquoties tamen adeo sunt utilia, ut dici possint moraliter necessaria, vel quia ita divisum videtur corpus episcoporum, ut solemnitas concilii generalis ab omnibus desideretur tanquam medium efficacius unitatem conservandi; vel quia generales abusus ita grassantur, ut sola concilii œcumenici auctoritas eos corrigere valeat; vel quia tam multi aut tam audaces apparent fidei hostes, ut per Ecclesiæ dispersæ decreta sufficienter refrenandi non sint. Ergo.

Insuper nihil splendidius, solemnius et ad persuadendum aptius est quam conciliorum generalium majestas: unde aliquid Ecclesiæ dignitati deesse videretur, si nulla celebrarentur concilia. Ergo.

§ V.— De conciliis particularibus.

Juxta omnes illa concilia per se non sunt infallibilia, licet Christus dixerit: *Ubi sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum*; quibus verbis assistentiam quidem promisit, non autem, pro quibuscumque concilii, infallibilitatis privilegium, sed iis solum qui vere Ecclesiam repræsentant; sic semper fuerunt intellecta. Certum est enim promissionem infallibilitatis ad totam Ecclesiam spectare; at nihil reperitur in Scriptura neque in traditione quo idem privilegium tribui possit quibusdam episcopis, etiam collective sumptis et in concilio coadunatis, si totam Ecclesiam non repræsentent. Imo contrarium ex traditione manifestatur; sola enim concilia œcumenica habita sunt ut infallibilia. Unde, licet concilia Africe numerosissima, a S. Cypriano congregata, pluries definierunt baptismum ab hæreticis collatum esse nullum, hoc ab universa Ecclesia catholica tanquam hæresis fuit

rejectum; et contra plurima sunt concilia particularia quorum decreta ad catholicam fidem pertinent, quia universim fuerunt recepta et infallibilitate Ecclesiæ dispersæ fulciuntur.

Hinc sequitur concilia particularia nec absolute nec moraliter esse necessaria, sed valde utilia esse possunt; nam episcopi ex eadem provincia vel natione coadunati, sibi invicem patefaciunt quid in unaquaque ecclesia agatur vel omittatur, quid propagari debeat, quid corrigi et reprimi oporteat; consiliis, adhortationibus et documentis se mutuo adjuvant, perfectiorem tum in doctrina, tum in disciplina instituunt ac servant unitatem, efficacius nascentes impugnant errores, abusus destruunt, etc. Unde plurima concilia œcumenica, et in primis Nicænum, jusserunt ut archiepiscopi frequenter concilium sue provinciæ celebrarent. Idem renovavit concilium Tridentinum, sess. 24, c. 2, de Reform. Ergo.

In his conciliis, soli episcopi sunt judices. Alii vero, de jure aut de consuetudine convocati, non nisi ut consultores habentur. Ipsi abbates convocari possunt; non autem habent jus ad convocationem, nec suffragium decisivum. Si vero, ut supra diximus, gaudent jurisdictione quas episcopali in territorio provinciæ, ipsis jus esset et ad convocationem et ad suffragium decisivum.

CAPUT QUARTUM.

DE OBJECTO AUCTORITATIS ECCLESIE.

Hic non agitur de auctoritate Ecclesiæ in sacramentis conficiendis, seu de potestate ordinis, neque de potestate jurisdictionis pro foro interno et in peccatis remittendis, neque de potestate ferendi leges qua conscientiam fidelium obstrictam teneant; de his alibi disseritur, videlicet in tractatibus *de Sacramentis* et *de Legibus*. Nunc vero auctoritatem Ecclesiæ duntaxat spectamus quatenus est judicans et aliquid infallibiliter decernit. Omnes fatentur pri-